

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14804/2556

พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา
กรมชลประทาน
นางวาสนา อารีราษฎร์โจทก์
ผู้ร้อง
จำเลย

ป.วิ.พ. มาตรา 271

ป.อ. มาตรา 15

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำเขตชลประทานประเภท 2 ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23, 37 วรรคหนึ่ง และให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำออกจากเขตชลประทานชานคลอง 17 มิใช่กรณีที่พนักงานอัยการขอให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 43, 44, 50 ผู้ร้องซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาเขตชลประทานชานคลอง จึงมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษาได้อีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากที่โจทก์สามารถร้องขอได้

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23, 37 และให้รื้อถอนสิ่งก่อสร้างออกจากเขตชลประทานชานคลอง 17

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดี ศาลชั้นต้นอนุญาต หมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ดำเนินการบังคับคดีจำเลย ผู้ร้องนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปปิดประกาศเพื่อรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างแล้ว จำเลยยื่นคำร้องว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีผิดระเบียบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้เพิกถอน

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 แผนกคดีสิ่งแวดล้อม พิพากษากลับ ให้เพิกถอนหมายบังคับคดีของศาลชั้นต้น

ผู้ร้องฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมวินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องว่า ผู้ร้องมีอำนาจขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นบังคับคดี โดยการยื่นคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากเขตชลประทานชานคลอง 17 ตามคำพิพากษาหรือไม่ เห็นว่า โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำเขตชลประทานซึ่งเป็นทางน้ำชลประทานประเภท 2 ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 23, 37 วรรคหนึ่ง และให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำ 3 หลัง ออกจากเขตชลประทานชานคลอง 17 คดีถึงที่สุดไปแล้ว ความผิดฐานดังกล่าวนี้เป็นความผิดฐานปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำเขตชลประทาน กรมชลประทานผู้ร้องย่อมได้รับความเสียหาย ทั้งกรมชลประทานได้แจ้งความร้องทุกข์แก่พนักงานสอบสวน การฟ้องคดีของพนักงานอัยการเป็นไปตามอำนาจที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยและให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากเขต

ชลประทาน ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง จึงไม่ใช่กรณีที่พนักงานอัยการขอให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43, 44, 50 ดังที่จำเลยฎีกา กรมชลประทานซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาเขตชลประทานชานคลองจึงมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษาได้อีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากที่โจทก์สามารถร้องขอได้ ส่วนคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3979/2549 ที่จำเลยอ้าง มีข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ เพราะคดีดังกล่าวมีประเด็นแต่เพียงว่า ผู้ร้องมีอำนาจเข้ามาดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 50 หรือไม่ ดังนั้น การดำเนินกระบวนการพิจารณาออกหมายบังคับคดีของผู้ร้องจนกระทั่งศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว จึงเป็นกระบวนการบังคับคดีที่ชอบด้วยกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ให้ เพิกถอนหมายบังคับคดีของศาลชั้นต้นนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้ร้องฟังขึ้น

พิพากษากลับ ให้ยกคำร้องของจำเลย ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

(ธงชัย เสนามนตรี-พันธะสา บัวทอง-สมสันต์ ศุภศาสตรสิน)

ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา - นายปณัฐ สมบูรณ์สิน

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 - นายธนาคม ลิ้มภักดี

แหล่งที่มา กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก สิ่งแวดล้อม

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น อ4503/2541

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15771/2553

พนักงานอัยการจังหวัดเพชรบุรี
นายเมธี พึ่งสุจริตโจทก์
จำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา 28 (1), 120

พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23 วรรคหนึ่ง

การกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23 วรรคหนึ่ง เป็นความผิดที่กระทำต่อรัฐ ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนได้แม้จะไม่มีคำร้องทุกข์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 121 ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีนี้แล้ว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 28 (1), 120 และ พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (1) โดยมีต้องคำนิ่งว่าผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีจะเป็นผู้เสียหายแท้จริงหรือไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 4, 5, 23, 25, 37 ให้จำเลยและบริวารหรือถอนสิ่งที่รูกล้ำและกีดขวางทางน้ำชลประทานออกไปจากเขตทางน้ำชลประทาน

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23, 37 (ที่ถูกลดโทษ 23 วรรคหนึ่ง, 37 วรรคหนึ่ง) จำคุก 1 เดือน และปรับ 100 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 ให้จำเลยและบริวารหรือถอนสิ่งที่รูกล้ำทางน้ำชลประทานออกไปจากเขตทางน้ำชลประทาน

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษายืน

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมวินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยในปัญหาข้อกฎหมายว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องในความผิดที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยมาหรือไม่ เห็นว่า การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23 วรรคหนึ่ง เป็นความผิดที่กระทำต่อรัฐ ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนได้แม้จะไม่มีคำร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีนี้แล้ว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 (1), 120 และพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11 (1) โดยมีต้องคำนิ่งว่าผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีจะเป็นผู้เสียหายแท้จริงหรือไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษามานั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน

(พินระสา บัวทอง-ประทีป เฉลิมภัทรกุล-นวลน้อย ผลทวี)

ศาลจังหวัดเพชรบุรี - นายปิยะพงษ์ นิ่มละมัย

ศาลอุทธรณ์ภาค 7 - นายวิทยา ยิ่งวิริยะ

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

สิ่งแวดล้อม

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

อ2976/2550

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3979/2549

พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา
กรมชลประทาน
นางนารี แสงเลิศล้ำโจทก์
ผู้ร้อง
จำเลย

ป.วิ.พ. มาตรา 271, 272, 275

ป.วิ.อ. มาตรา 43, 44, 50

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485

ป.วิ.อ.มาตรา 50 บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 และ 44 ให้ถือว่าผู้เสียหายนั้นเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา ดังนั้น ผู้เสียหายที่จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวจะต้องเป็นผู้เสียหายเฉพาะในความผิดตาม ป.วิ.อ.มาตรา 43 เท่านั้น อันได้แก่ คดีลักทรัพย์ ฯลฯ ผู้ร้องเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานรुकล้ำคลองชลประทานตาม พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 ไม่ใช่ความผิดตามที่ระบุไว้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 43 ไม่ต้องด้วย ป.วิ.อ.มาตรา 50 ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดี

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23 วรรคหนึ่ง, 37 วรรคหนึ่ง และให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้ำ

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดี ศาลชั้นต้นอนุญาต ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งเดิม โดยให้ยกคำร้องขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีของผู้ร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืน

ผู้ร้องฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องฎีกาว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 50 บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 และ 44 ให้ถือว่าผู้เสียหายนั้นเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา ดังนั้น ผู้เสียหายที่จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวจะต้องเป็นผู้เสียหายเฉพาะในความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 เท่านั้น อันได้แก่ คดีลักทรัพย์ วิว่งราว ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ฉ้อโกง ยักยอก หรือรับของโจทก์ แต่คดีนี้ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานรुकล้ำคลองชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 อันมิใช่ความผิดตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 แต่อย่างใด กรณีไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 50 ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดี ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีนั้นชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ.

(โนรี จันทรินทร์-ชนพจน์ อารยลักษณ์-ศุภชัย สมเจริญ)

ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา - นายสมพงษ์ วีระชาญชัย

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 - นายพิศิษฐ์์ สุตลาภา

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3973/2549

พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา
กรมชลประทาน
นายมานะ โพธิ์กระจำ

โจทก์
ผู้ร้อง
จำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา 50

ป.วิ.อ. มาตรา 50 บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 และ 44 ให้ถือว่าผู้เสียหายนั้นเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา ดังนั้น ผู้เสียหายที่จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวจะต้องเป็นผู้เสียหายเฉพาะในความผิดตาม ป.วิ.อ. มาตรา 43 เท่านั้น กรมชลประทานผู้ร้องเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานรुकล้ำคลองชลประทานตาม พ.ร.บ. การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 อันมิใช่ความผิดตามที่ระบุไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา 43 ไม่ต้องด้วยมาตรา 50 จึงไม่มีอำนาจขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีเพื่อให้รูดอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้ำตามคำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23 (ที่ถูกมาตรา 23 วรรคหนึ่ง), 37 (ที่ถูกมาตรา 37 วรรคหนึ่ง) และให้รูดอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้ำ

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดี ศาลชั้นต้นอนุญาต ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งเดิมโดยให้ยกคำร้องขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีของผู้ร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืน

ผู้ร้องฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องมีว่า ผู้ร้องมีอำนาจขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีหรือไม่ ผู้ร้องฎีกาว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 50 นั้น ผู้เสียหายจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ มี 2 กรณี คือ 1. ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน หรือ 2. ใช้ราคาแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 และ 44 กรณีของผู้ร้องอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อแรก คือ เมื่อผู้ร้องต้องการครอบครองที่ดินหรือใช้สิทธิ ถือว่าเป็นการคืนสิทธิการครอบครองหรือเป็นการคืนทรัพย์สินนั่นเอง ผู้ร้องจึงมีสิทธิเข้าบังคับคดีในฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 50 บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 และ 44 ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ดังนั้น ผู้เสียหายที่จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวจะต้องเป็นผู้เสียหายเฉพาะในความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 เท่านั้นอันได้แก่ คดีลักทรัพย์ วิวังราว ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ฉ้อโกง ยักยอก หรือรับของโจร แต่คดีนี้ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานรुकล้ำคลองชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485 อันมิใช่ความผิดตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 แต่

อย่างไรใด กรณีไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 50 ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจขอเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณา
ในชั้นบังคับคดี ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นบังคับคดีนั้นชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็น
ฟ้องด้วย ฎีกาของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น"

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ.

(โนรี จันทร์ทร-ธนพจน์ อารยลักษณ์-ศุภชัย สมเจริญ)

แหล่งที่มา

เนติบัณฑิตยสภา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 953/2542

กระทรวงการคลัง กับพวก
บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลชลบุรี จำกัดผู้ร้อง
ผู้คัดค้าน

ป.พ.พ. มาตรา 130, 1305

ป.วิ.พ. มาตรา 142, 183, 188, 240

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 4

คำร้องขอบรรยายว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้คัดค้านโต้แย้งว่าเป็นที่ดินของผู้คัดค้าน ปัญหาว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่จึงเป็นประเด็นโดยตรงในคดี

การพิจารณาว่าประเด็นแห่งคดีมีหลายอย่าง ต้องพิจารณาข้ออ้างและข้อเถียง ทั้งจากคำฟ้องและคำให้การ แม้ผู้ร้องจะเริ่มคดีโดยทำเป็นคำร้องขอ แต่เมื่อผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้าน ก็ต้องดำเนินคดีอย่างคดีมีข้อพิพาท

ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 240 ศาลอุทธรณ์มีอำนาจวินิจฉัยคดี ไม่มีความจำเป็นต้องยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยก่อน เมื่อปรากฏว่าศาลชั้นต้นได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยสืบพยานผู้ร้องและผู้คัดค้านมาจนเสร็จสิ้นกระแสความแล้ว ย่อมเพียงพอให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีไปได้โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและเอกสารในสำนวน

ผู้คัดค้านชี้ที่ดินพิพาทมาให้กรมชลประทานผู้ร้องที่ 2 ใช้อ่วมกับคูคลองและลำห้วยซึ่งเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์อยู่เดิม เพื่อก่อสร้างอ่างเก็บน้ำไว้ใช้ในกิจการของผู้คัดค้านและเพื่อประโยชน์ของราษฎรในบริเวณนั้น จึงมีลักษณะเป็นการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ ประกอบกับการที่ผู้คัดค้านแจ้งแก่ผู้ร้องว่ายินดีโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทแก่ผู้ร้อง เป็นการยืนยันเจตนาว่าจะให้ใช้ที่ดินพิพาทเพื่อสาธารณประโยชน์ ถือว่าผู้คัดค้านมีเจตนาสละที่ดินพิพาทให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การแสดงเจตนาโดยมีผลทันที ที่ดินพิพาทจึงตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา 1304 ผู้คัดค้านไม่อาจยกเงื่อนไขที่ตนมีต่อผู้ร้องขึ้นอ้างเพื่อลบล้างสภาพที่ดินซึ่งตกเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน อีกทั้งทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจะโอนแก่กันได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกาตาม ป.พ.พ. มาตรา 1305

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ บริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งขณะนั้นเป็น รัฐวิสาหกิจ ขอให้รัฐบาลสั่งผู้ร้องที่ ๒ สืบรวจและสร้างอ่างเก็บน้ำ ณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในกิจการของโรงงานน้ำตาลและเพื่อประโยชน์ของราษฎรในบริเวณนั้น โดยใช้งบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่งและบริษัทช่วยออกค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่ง บริษัทออกค่าใช้จ่ายและจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมจากที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์ รวม ๑๖ โฉนด คือ โฉนดเลขที่ ๑๐๘๘๑, ๑๐๘๘๓ ถึง ๑๐๘๘๖, ๑๐๘๘๗ ถึง ๑๐๘๙๐, ๑๐๘๙๒ ถึง ๑๐๘๙๔, ๑๐๘๙๗, ๑๐๘๙๙ ถึง ๑๐๙๐๑ และ ๑๐๙๐๔ ถึง ๑๐๙๐๕ ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผู้ร้องที่ ๒ ก่อสร้างเขื่อนดินและ อ่างเก็บน้ำเสร็จ ใช้ชื่อว่า อ่างเก็บน้ำบ้านบึงแล้วครอบครองดูแลบำรุงรักษา ควบคุมการใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทาน และต่อมาได้ประกาศให้อ่างเก็บน้ำบ้านบึงเป็นทางน้ำชลประทานประเภท ๔ แต่ที่ดินทั้งสิบหกโฉนดดังกล่าวยังมี ชื่อบริษัทถือกรรมสิทธิ์ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๖ บริษัทแสดงเจตนาโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ ที่ดินทั้งสิบหกโฉนด ดังกล่าวจึงตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทาน ผู้

ร้องที่ ๒ ได้ครอบครองโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของแทนผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินราชพัสดุทั่วประเทศติดต่อกันตลอดมาเกินกว่า ๑๐ ปี ผู้ร้องที่ ๑ ย่อมได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ ขอให้ศาลมีคำสั่งว่าที่ดินทั้งสิบหกโฉนด ดังกล่าวในเขตอ่างเก็บน้ำบ้านบึง ตำบลคลองกิวอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องที่ ๑ โดยเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทานของผู้ร้องที่ ๒

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านร่วมมือกับผู้ร้องที่ ๒ สร้างอ่างเก็บน้ำบ้านบึงโดยผู้คัดค้านชื่อที่ดิน ๑๖ โฉนด ลงทุนสำรวจและลงทุนสร้างอ่างเก็บน้ำ ส่วนผู้ร้องที่ ๒ เป็นเพียงรับดำเนินการ ผู้คัดค้านครอบครองและดูแลบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำอย่างสม่ำเสมอ และให้นำเพื่อใช้ในการเกษตรด้วย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ผู้คัดค้านเสนอโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน อ่างเก็บน้ำให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้ร้องที่ ๒ ต้องสำรองน้ำแก่โรงงานของผู้คัดค้านให้เพียงพอสำหรับใช้ผลิตน้ำตาลในแต่ละฤดูการผลิต แต่ผู้ร้องที่ ๒ มิได้สนองตอบเงื่อนไขของผู้คัดค้าน ต่อมา มีการขายหุ้นของผู้คัดค้านแก่เอกชน ผู้ร้องที่ ๑ ประเมินราคาที่ดินทั้งสิบหกโฉนดรวมเป็นทรัพย์สินของผู้คัดค้านด้วย แสดงว่ายอมรับว่าที่ดินทั้งสิบหกโฉนดเป็นของผู้คัดค้าน ผู้ร้องที่ ๒ ครอบครองดูแลที่ดินทั้งสิบหกโฉนดแทนผู้คัดค้านเท่านั้น ขอให้ยกคำร้องขอ

ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วมีคำสั่งว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๐๘๘๑, ๑๐๘๘๓ ถึง ๑๐๘๘๖, ๑๐๘๘๘ ถึง ๑๐๘๙๐, ๑๐๘๙๒ ถึง ๑๐๘๙๔, ๑๐๘๙๗, ๑๐๘๙๙ ถึง ๑๐๙๐๑ และ ๑๐๙๐๔ ถึง ๑๐๙๐๕ ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวม ๑๖ โฉนด เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องที่ ๑ โดยเป็นที่ราชพัสดุประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ การชลประทานของผู้ร้องที่ ๒

ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ยกคำร้องขอ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ

ผู้ร้องทั้งสองฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งสองประการแรกว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นที่ว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยหรือไม่ ปรากฏตามคำร้องขอของผู้ร้องทั้งสองว่า ผู้คัดค้านช่วยออกค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งและชื่อที่ดินพิพาทเพื่อใช้ในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านบึง เมื่อก่อสร้างเสร็จบรรดาผู้ใช้น้ำได้ขออนุญาตใช้น้ำและเสียค่าใช้จ่ายแก่ผู้ร้องที่ ๒ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๙ มีประกาศให้อ่างเก็บน้ำบ้านบึงเป็นทางน้ำชลประทานประเภท ๔ และผู้คัดค้านได้แสดงเจตนาโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ ที่ดินพิพาทจึงตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทาน ส่วนผู้คัดค้านก็ยื่นคำคัดค้านยอมรับว่าเคยเสนอจะโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทแก่ผู้ร้องที่ ๒ แต่มีเงื่อนไขว่า ผู้ร้องที่ ๒ ต้องสำรองน้ำให้เพียงพอจ่ายแก่โรงงานของผู้คัดค้านเพื่อใช้ในการผลิตน้ำตาล แต่ผู้ร้องที่ ๒ มิได้สนองตอบเงื่อนไข ทั้งเมื่อมีการขายหุ้นของผู้คัดค้านแก่เอกชน ผู้ร้องที่ ๑ ก็ประเมินราคาที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินของผู้คัดค้าน เป็นการยอมรับว่าที่ดินพิพาทเป็นของผู้คัดค้าน เห็นว่า เมื่อคำร้องขอบรรยายว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แต่ผู้คัดค้านโต้แย้งว่าเป็นที่ดินของผู้คัดค้าน ปัญหาว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ จึงเป็นประเด็นโดยตรงในคดีอีกทั้งในการพิจารณาว่าประเด็นแห่งคดีมีอย่างไรบ้าง ต้องพิจารณาข้ออ้างและข้อเถียงทั้งจากคำฟ้องและคำให้การมิใช่พิจารณาเพียงว่ามีกรณีเริ่มต้นคดีด้วยการทำเป็นคำฟ้องหรือคำร้องขอ ซึ่งในคดีนี้ แม้ผู้ร้องทั้งสองจะเริ่มต้นคดีโดยทำเป็น คำร้องขอ มีลักษณะเป็นคดีไม่มีข้อพิพาท แต่เมื่อผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้าน ก็ต้องดำเนินคดีต่อไปอย่างคดีมีข้อพิพาท อีกประการหนึ่งแม้ตามคำร้องขอจะบรรยายว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นการกล่าวถึงลักษณะของที่ดิน ส่วนข้อที่ว่าผู้ร้องที่ ๒ ได้ครอบครองปรปักษ์ที่ดินพิพาทแทนผู้ร้องที่ ๑ ก็เพื่อแสดงว่าผู้ร้องที่ ๑ ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทมาอย่างไรอีกด้วย จึงไม่ขัดแย้งกัน ประกอบกับในคดีแพ่งแม้คู่ความจะมีได้อ้างหรืออ้างบทกฎหมาย ไม่ถูกต้อง ศาลก็มีอำนาจปรับ

บทกฎหมายให้ถูกต้องได้ และในคดีนี้ศาลชั้นต้นมิได้กำหนดประเด็นข้อพิพาท ฉะนั้นคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจึงไม่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ส่วนนี้ไม่ต้องด้วยความเห็นศาลฎีกาฎีกาข้อนี้ของผู้ร้องทั้งสองฟังขึ้น

ปัญหาประการที่สองมีว่า ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีในประเด็นว่าผู้ร้องที่ ๑ ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปกปักรักษาโดยไม่ยอนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยก่อนชอบหรือไม่ ตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๐ บัญญัติว่า "ศาลอุทธรณ์มีอำนาจที่จะวินิจฉัยคดีโดยเพียงแต่พิจารณาฟ้องอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ เอกสารและหลักฐานที่ส่งไปสำนวนความซึ่งศาลชั้นต้นส่งขึ้นมา?" เห็นว่า เมื่อศาลอุทธรณ์มีอำนาจวินิจฉัยคดีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ประกอบกับศาลชั้นต้นได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยสืบพยานผู้ร้องทั้งสองและ ผู้คัดค้านมาจนเสร็จสิ้นกระแสความแล้ว เพียงพอให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีไปได้โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ในสำนวน กรณีไม่มีความจำเป็นต้องยอนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยคดีในประเด็นนี้ก่อน ดังผู้ร้องทั้งสองอ้าง คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ส่วนนี้ชอบแล้ว ฎีกาข้อนี้ของผู้ร้องทั้งสองฟังไม่ขึ้น

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและผู้ร้องที่ ๑ ได้กรรมสิทธิ์แล้วหรือไม่ เห็นว่า ผู้คัดค้านชื่อที่ดินพิพาทมาให้ผู้ร้องที่ ๒ ใช้ร่วมกับคุณคลองและลำห้วยซึ่งเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์อยู่เดิมเพื่อก่อสร้างอ่างเก็บน้ำไว้ใช้ในกิจการของผู้คัดค้านและเพื่อประโยชน์ของราษฎรในบริเวณนั้น เมื่อก่อสร้างเสร็จบรรดาผู้ใช้น้ำก็ขออนุญาตใช้น้ำและมีประกาศของทางราชการให้อ่างเก็บน้ำดังกล่าวเป็นทางน้ำชลประทานประเภท ๔ ตาม พ.ร.บ. การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๔ โดยเป็นทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์ของการชลประทาน และ บทนิยามคำว่า การชลประทาน หมายความว่า "กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ" และผู้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำดังกล่าวมีทั้งส่วนราชการ โรงงานอุตสาหกรรม เกษตรกรและเอกชนทั่วไป จึงมีลักษณะเป็นการใช้ เพื่อสาธารณประโยชน์ ประกอบกับการที่ผู้คัดค้านแจ้งแก่ผู้ร้องที่ ๒ ว่ายินดีโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทแก่ผู้ร้องที่ ๑ เป็นการยืนยันเจตนาว่าจะให้ใช้ที่ดินพิพาทเพื่อสาธารณประโยชน์ ถือได้ว่าผู้คัดค้านมีเจตนาสละที่ดินพิพาทให้เป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน การแสดงเจตนาย่อมมีผลทันที ที่ดินพิพาทจึงตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ ผู้คัดค้านจึงไม่อาจยกเงื่อนไขที่ดินมีต่อผู้ร้องที่ ๒ ขึ้นอ้างเพื่อลบล้างสภาพของที่ดินซึ่งตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อีกทั้งทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจะโอนแก่กันได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกาตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕ การที่ผู้ร้องที่ ๑ ประเมินราคาที่ดินพิพาทเป็นของผู้คัดค้านจึงขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว และไม่มีผลกระทบต่อที่ดินพิพาทซึ่งตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยสมบูรณ์แล้ว ข้ออ้างของผู้คัดค้านฟังไม่ขึ้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องที่ ๑ ฎีกาข้ออื่นของผู้ร้องทั้งสองนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ยกคำร้องขอของผู้ร้องทั้งสอง ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาข้อนี้ของผู้ร้องทั้งสองฟังขึ้น

พิพากษากลับ ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ.

(อรพินท์ เศรษฐมานิต-สมชัย สายเชื้อ-ธรรมบุญ โขชัยพิทักษ์)

ศาลแพ่ง - นายจิรนิติ หะวานนท์

ศาลอุทธรณ์ - นายวีระ อุตันโน

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9308/2539

นางสาว ปารีชาติ พันธุ์ไม่สี
พระภิกษุ ฐานิส พันธุ์ไม่สี กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 1349, 1350

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 4, 5, 15

คลองเปรมประชากรเป็นคลองประเภท2ตามพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวงพ.ศ.2485มาตรา5ซึ่งประชาชนสามารถขุดหรือขุดลอกที่ไม่ใช่เรือโดยสารในคลองได้และในปัจจุบันเรือหางยาวก็สามารถแล่นในคลองดังกล่าวได้เพราะสภาพคลองมีน้ำเต็มคลองเปรมประชากรจึงเป็นทางน้ำที่ราษฎรทั่วไปมีสิทธิใช้สัญจรไปมาได้และเป็นทางสาธารณะตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1349,1350แม้พระราชบัญญัติ การชลประทานหลวงพ.ศ.2485มาตรา15จะบัญญัติให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจปิดขุดลอกห้ามจำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือแพผ่านทางน้ำชลประทานก็ตามแต่อำนาจดังกล่าวก็เป็นการกำหนดไว้เพื่อให้อธิบดีกรมชลประทานจัดการดูแลรักษาทางน้ำชลประทานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและเพื่อประโยชน์ของการชลประทานเท่านั้นทำให้ทางน้ำที่ราษฎรใช้ในการคมนาคมกลายเป็นทางน้ำที่ไม่ใช่ทางสาธารณะไม่เมื่อที่ดินของโจทก์มีทางออกไปสู่คลองเปรมประชากรซึ่งเป็นทางสาธารณะได้โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาทางเดินผ่านที่ดินของจำเลยไปสู่ทางสาธารณะ

โจทก์ทั้งสามฟ้องว่า เดิมที่ดินโฉนดเลขที่ 5140 โจทก์ที่ 1 และจำเลยทั้งสองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวม ต่อมาปี 2531 ได้แบ่งแยกกรรมสิทธิ์ออกเป็นที่ดินหลายโฉนดโจทก์ที่ 1 ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 5140, 20778 และ 20779 และขายที่ดินโฉนดเลขที่ 20778, 20779 ให้แก่โจทก์ที่ 2 ที่ 3 ตามลำดับ ส่วนจำเลยทั้งสองได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 19077 ซึ่งมีคูน้ำและถนนเลียบบนคูน้ำกว้างประมาณ 5 เมตร ยาวตลอดแนวด้านทิศใต้ของที่ดินที่โจทก์ที่ 1 เป็นผู้ทำขึ้น และผ่านเป็นทางเข้าออกสู่ถนนคลองบางสิงห์ตลอดมา เมื่อปี 2532 จำเลยทั้งสองร่วมกันปิดกั้นถนนเลียบบนคูน้ำดังกล่าว ทำให้โจทก์ทั้งสามไม่สามารถใช้รถยนต์ผ่านเข้าออกได้ ทิศตะวันตกของที่ดินของโจทก์ที่ 1 ที่ 2 ติดคลองเปรมประชากร ซึ่งมีฝักตบชวาแน่นอน บางฤดูน้ำแห้งคลองดินเขิน น้ำเน่าเสียประชาชนมิได้ใช้เป็นทางสัญจร และโจทก์ทั้งสามไม่สามารถใช้ถนนเลียบบนคูน้ำคลองเปรมประชากรได้เพราะถนนมีระดับสูงกว่าพื้นดินมากและต้องข้ามคลองเปรมประชากรที่ดินของโจทก์ทั้งสามอยู่ในที่ล้อมไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะได้ขอให้ศาลพิพากษาว่าถนนเลียบบนคูน้ำกว้าง 5 เมตร ในที่ดินโฉนดเลขที่ 19077 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานีจังหวัดปทุมธานี เป็นทางจำเป็นแก่ที่ดินโฉนดเลขที่ 5140,20778 และ 20779 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานีจังหวัดปทุมธานี ห้ามจำเลยทั้งสองขัดขวางการผ่านทางและให้จำเลยทั้งสองรื้อถอนสิ่งกีดขวางออกจากทางดังกล่าว ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้โจทก์ทั้งสามดำเนินการรื้อถอนได้

จำเลยทั้งสองให้การและฟ้องแย้งว่า หลังจากการแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ระหว่างโจทก์ที่ 1 กับจำเลยทั้งสองแล้ว ที่ดินของโจทก์ทั้งสามติดคลองเปรมประชากรซึ่งเป็นทางสาธารณะที่ประชาชนใช้สัญจรไปมา ที่ดินของจำเลยทั้งสองไม่มีถนนเลียบบนคูน้ำ มีเพียงคันสวนกว้างประมาณ 2 เมตร ที่ดินโฉนดเลขที่ 19077 ของจำเลยทั้งสองใช้น้ำจากคลองเปรมประชากรที่ไหลผ่านที่ดินโฉนดเลขที่ 20778 ของโจทก์ที่ 2 มานานกว่า 10 ปี โดยสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ คูร่องสวนกว้าง 2 เมตร ที่ดิน

โฉนดเลขที่ 20778 ของโจทก์ที่ 2 จึงตกอยู่ในภาระจำยอมแก่ที่ดินโฉนดเลขที่ 19077 ของจำเลยทั้งสอง ขอให้ยกฟ้อง และพิพากษาให้โจทก์ที่ 2 จดทะเบียนให้คู่วงสวนกว้าง 2 เมตร ในที่ดินโฉนดเลขที่ 20778 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ตกอยู่ในภาระจำยอมแก่ที่ดินโฉนดเลขที่ 19077 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ของจำเลยทั้งสอง ถ้าโจทก์ที่ 2 ไม่ปฏิบัติตามก็ให้ถือคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ที่ 2

โจทก์ที่ 2 ยื่นคำให้การแก้ฟ้องแย้งว่า โจทก์ที่ 2 ไม่ได้ปิดกั้นคูน้ำที่ไหลผ่านที่ดินของโจทก์ที่ 2 จึงไม่ได้โต้แย้งสิทธิของจำเลยทั้งสอง ที่ดินของโจทก์ที่ 2 และจำเลยทั้งสองเป็นที่ดินซึ่งแบ่งแยกจากที่ดินโฉนดเลขที่ 5140 ยังไม่ถึง 10 ปี คู่วงสวนในที่ดินของโจทก์ที่ 2 จึงไม่ตกอยู่ในภาระจำยอมแก่ที่ดินของจำเลยทั้งสอง ขอให้ยกฟ้องแย้ง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองเปิดทางถนนเลียบบวกกว้าง 5 เมตร ในที่ดินโฉนดเลขที่ 19077 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นทางจำเป็นให้แก่ที่ดินโฉนดเลขที่ 5140, 20778 และ 20779 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ให้จำเลยทั้งสองรื้อถอนประตูรั้วสังกะสีและสิ่งกีดขวางออกจากทางจำเป็น หากไม่ปฏิบัติตามให้โจทก์ทั้งสามเป็นผู้ดำเนินการได้ ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสองไม่เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมจึงเพิกถอนคำสั่งรับฟ้องแย้ง และมีคำสั่งใหม่เป็นไม่รับฟ้องแย้ง

จำเลย ทั้ง สอง อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ ภาค 2 พิพากษากลับ ให้ยก ฟ้อง

โจทก์ ทั้ง สาม ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า เดิมโจทก์ที่ 1 และจำเลยทั้งสองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดินโฉนดเลขที่ 5140 ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานีจังหวัดปทุมธานี ต่อมาที่ดินแปลงดังกล่าวถูกแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ออกเป็นหลายโฉนดโดยโฉนดเลขที่ 5140, 20778 และ 20779 เป็นของโจทก์ที่ 1 ส่วนโฉนดเลขที่ 19077 เป็นของจำเลยทั้งสองต่อมาโจทก์ที่ 1 ได้ขายที่ดินโฉนดเลขที่ 20778 และ 20779 ให้แก่โจทก์ที่ 2 และที่ 3 ที่ดินของโจทก์ที่ 1 และที่ 2 ทางด้านทิศตะวันตกติดคลองเปรมประชากรซึ่งเป็นทางน้ำชลประทานประเภท 2 อยู่ในความดูแลรักษาของอธิบดีกรมชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ปัญหาที่จะวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งสามมีว่า คลองเปรมประชากรเป็นทางสาธารณะตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1349, 1350 หรือไม่โจทก์ทั้งสามฎีกาว่า คลองเปรมประชากรซึ่งเป็นทางน้ำชลประทานประเภท 2 กรมชลประทานมีไว้เพื่อวัตถุประสงค์หลักคือ เก็บกักรักษาน้ำ ส่ง และระบายน้ำเพื่อการเกษตรมิใช่เพื่อการคมนาคมและการที่ประชาชนใช้คลองเปรมประชากรในการคมนาคมก็มีข้อจำกัดโดยอธิบดีกรมชลประทานอาจปิดเปิดหรือวางระเบียบได้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ดังนั้นคลองเปรมประชากรดังกล่าวจึงไม่ใช่ทางสาธารณะตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1349, 1350 นั้นพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 4 บัญญัติว่า"การชลประทาน" หมายความว่า กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือเพื่อกักเก็บ รักษา ชลข และหมายความรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย และมาตรา 5 บัญญัติว่า"เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ทางน้ำชลประทานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือประเภทที่ 1 ชลข ประเภทที่ 2 ทางน้ำที่ใช้ในการคมนาคม แต่มีการชลประทานร่วมอยู่ด้วยเฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานประเภทที่ 3 ชลข" นายอุดม สุกุลพราหมณ์ หัวหน้าโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ กรมชลประทานพยานโจทก์เบิกความว่า คลองเปรมประชากรเป็นคลองประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ประชาชนสามารถขับเรือหางยาวที่ไม่ใช่เรือโดยสารในคลองเปรมประชากรได้และในปัจจุบันเรือหางยาวก็สามารถแล่นในคลองดังกล่าวได้ซึ่งก็เชื่อมกับสภาพคลองที่มีน้ำเต็มตามภาพถ่ายที่จำเลยส่งศาลดังนี้คลองเปรมประชากรจึงเป็นทางน้ำที่ราษฎรทั่วไปมีสิทธิใช้สัญจรไปมาได้ และเป็นทางสาธารณะตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1349, 1350 แม้พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 15 จะ

บัญญัติให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจ (1) ปิด ชลข (2) ชุุดลอก ชลข (3) ห้ามจำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทาน (1)หรือ (2) ก็ตาม แต่อำนาจดังกล่าวก็เป็นการกำหนดไว้เพื่อให้อธิบดีกรมชลประทานจัดการดูแลรักษาทางน้ำชลประทานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและเพื่อประโยชน์ของการชลประทานเท่านั้นหาทำให้ทางน้ำที่ราษฎรใช้ในการคมนาคมกลายเป็นทางน้ำที่ไม่ใช่ทางสาธารณะไม่ ดังนั้นที่ดินของโจทก์ทั้งสามจึงมีทางออกไปสู่ทางสาธารณะได้ โจทก์ทั้งสามจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาทางเดินผ่านที่ดินของจำเลยทั้งสองไปสู่ทางสาธารณะ

พิพากษายืน

(ถวิล อินทรักษา-สุรินทร์ นาควิเชียร-สละ เทศราพรณ)

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1959/2535

อัยการ สมุทรปราการ

โจทก์

นาย ฉลวย ชัย มงคล

จำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา 158

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23, 37

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 7

โจทก์บรรยายฟ้องเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุที่จำเลยปลูกสร้างอาคารรुक้ำชานคลองเขตคันคลองชลประทานว่า อยู่บริเวณถนนสุขุมวิท หลักกิโลเมตรที่ 40 จำนวนเนื้อที่ 60 ตารางเมตรตำบลบางปูใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการบรรยายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำผิดพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจได้ดีแล้ว ฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุม การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงพ.ศ. 2485 มาตรา 23 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3)พ.ศ. 2507 มาตรา 12 ส่วนพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 37 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 และพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4)พ.ศ. 2518 มาตรา 7 เป็นมาตราที่กำหนดโทษในการกระทำความผิดตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มิใช่มาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดที่โจทก์จะต้องบรรยายไว้ในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(6)

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้ปลูกสร้างอาคารพักอาศัย 1 หลัง รุก้ำชานคลองเขตคันคลองชลประทาน คลองข้างคันกันน้ำทะเล บริเวณถนนสุขุมวิท หลักกิโลเมตรที่ 40 จำนวนเนื้อที่ 60 ตารางเมตรบริเวณตามประกาศกระทรวงเกษตร เรื่อง กำหนดทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2504 และจำเลยทราบประกาศดังกล่าวแล้ว โดยจำเลยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 23, 37 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 12, 17 ให้จำเลยรื้อถอนอาคารที่ปลูกสร้างรुक้ำชานเขตคันคลองชลประทาน

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 23, 37 จำคุก 2 เดือน และปรับ 2,000 บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้ 1 ปี ให้จำเลยรื้อถอนอาคารที่ปลูกสร้างรुक้ำชานเขตคันคลองชลประทานภายในกำหนด 1 เดือนศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "คดีขึ้นมาสู่ศาลฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายตามฎีกาของจำเลยว่า ฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่โจทก์ได้บรรยายฟ้องเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุที่จำเลยปลูกสร้างอาคารรुक้ำชานคลองเขตคันคลองชลประทานว่า อยู่บริเวณถนนสุขุมวิทหลักกิโลเมตรที่ 40 จำนวนเนื้อที่ 60 ตารางเมตร ตำบลบางปูใหม่อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ นั้น เป็นการบรรยายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำผิดพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจได้ดีแล้ว ฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุมเพราะเหตุนี้ จำเลยฎีกาอีกข้อหนึ่งว่า ฟ้องของโจทก์ไม่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(6) เพราะไม่ได้อ้างมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 นั้น เห็นว่า การกระทำ

ของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 23 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 12 ส่วนพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 37 พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 และพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 มาตรา 7 เป็นมาตราที่กำหนดโทษในการกระทำความผิดตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มิใช่มาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดที่โจทก์จะต้องบรรยายไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(6) ฟ้องของโจทก์จึงสมบูรณ์"

พิพากษายืน

(อัมพร ทองประยูร-ก้าน อ้นนันทน์-อุดม เฟื่องฟุ้ง)

แหล่งที่มา

เนติบัณฑิตยสภา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5768/2530

พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา
นางกิมเฮียง แซ่เบ๊โจทก์
จำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา 158

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ.2485 มาตรา 23, 37

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 มาตรา 6, 10

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 มาตรา 12, 17

พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 7

โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยปลูกสร้างบ้านพักอาศัยรुकกล้าที่ดินราชพัสดุเขตชานคลองชลประทานโดยละเมิดกฎหมายและคำขอท้ายฟ้องได้ระบุนำพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 23 วรรค 1 ซึ่งเป็นบทความผิดและมาตรา 37 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษกับอ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 ทั้งได้ขอให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างรुकกล้านั้นด้วย เพียงแต่โจทก์มิได้อ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 มาตรา 12 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 ทั้งมิได้อ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 7 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 แล้วบัญญัติความใหม่ขึ้นแทนเท่านั้น ตามความที่บัญญัติขึ้นใหม่ ยังคงเรียกว่ามาตรา 23 และมาตรา 37 อยู่นั่นเองการที่จำเลยกระทำความผิดหลังจากใช้กฎหมายซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมใหม่แล้ว แต่โจทก์มิได้ระบุนำพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว จึงมิทำให้ฟ้องโจทก์ขาดความสมบูรณ์

เมื่อฟังว่าจำเลยกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 มาตรา 12 และมีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 37 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 7 ศาลก็ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 7 ได้ และให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकกล้านั้นได้ด้วย

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้กระทำความผิดกฎหมายกล่าวคือ จำเลยปลูกสร้างบ้านพักอาศัยรुकกล้าที่ดินราชพัสดุ เขตชานคลองชลประทานซึ่งอยู่ในความดูแลรักษาของนายช่างหัวหน้าโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระองค์ ไชยานุชิตโดยละเมิดกฎหมาย ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 23 วรรค 1, 37 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 ให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकกล้า

จำเลยให้การรับสารภาพ

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 23 วรรค 1, 37 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงลงโทษปรับ 50 บาท ที่ให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ชลประทานนั้นไม่มีกฎหมายที่โจทก์อ้างให้อ่านาจอทก์ขอ จึงให้ยกคำขอ

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รื้อแล้วด้วยนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัย คดีคงมีปัญหา เฉพาะข้อกฎหมายว่า การที่โจทก์ฟ้องอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 23 วรรค 1, 37 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 โดยมีได้อ้างมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวทั้งมีได้อ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 มาตรา 7 ด้วยนั้น ศาลจะพิพากษาลงโทษและมีคำสั่งให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รื้อแล้วได้หรือไม่ เห็นว่า โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยปลูกสร้างบ้านพักอาศัยรื้อแล้วที่ดินราชพัสดุเขตชานคลองชลประทานโดยละเมิดกฎหมายและคำขอท้ายฟ้องได้ระบุนำพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 23 วรรค 1 ซึ่งเป็นบทความผิดและมาตรา 37 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษกับอ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 17 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 ทั้งได้ขอให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างรื้อแล้วด้วย เพียงแต่โจทก์มิได้อ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 12 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 ทั้งมิได้อ้างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 มาตรา 7 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 แล้วบัญญัติความใหม่ขึ้นแทนเท่านั้นตามความที่บัญญัติขึ้นใหม่ ยังคงเรียกว่ามาตรา 23 และมาตรา 37 อยู่นั่นเองการที่จำเลยกระทำความผิดหลังจากใช้กฎหมายซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมใหม่แล้ว แต่โจทก์มิได้ระบุนำพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว จึงมิทำให้ฟ้องโจทก์ขาดความสมบูรณ์ เมื่อฟังว่าจำเลยกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 มาตรา 12 และมีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 มาตรา 37 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 มาตรา 7 ศาลก็ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 มาตรา 7 ได้ และให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รื้อแล้วนั้นได้ด้วย

พิพากษายืน

(อากาศ บำรุงชีพ-เสรี แสงศิลป์-สุทิน นนทแก้ว)

แหล่งที่มา

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1114/2525

นางสมศรี เรืองโอภาษ
กรมชลประทาน กับพวกโจทก์
จำเลย

ป.พ.พ. มาตรา 1304

พ.ร.บ. การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485

เขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์ ที่ยื่นขึ้นไปฝั่งละ 1 เส้น เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304(2)

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 มาตรา 23 ให้กรมชลประทานจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ดูแลแต่มีได้รวมถึงให้อำนาจและหน้าที่นำเขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์ไปให้เช่าโดยมีได้ค้ำจนถึงสิทธิของบุคคลอื่นที่มีต่อเขตคันคลองมาแต่เดิม เมื่อจำเลยที่ 2 ผู้เช่าได้ปักเสาคอนกรีตกันที่แนวเขตคันคลองตรงที่ติดต่อกับเขตที่ดินของโจทก์ จนไม่สามารถใช้สอยหาประโยชน์จากการที่จะผ่านเขต คันคลองไปสู่คลองได้ โจทก์ฟ้องให้เพิกถอนสัญญาเช่าระหว่างจำเลย ทั้งสองได้ แต่ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ได้

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าคลองรังสิตประยูรศักดิ์และที่ดินคันคลองโดยเฉพาะหน้าที่ดินโจทก์ตามฟ้องเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โจทก์และประชาชนทั่วไปมีสิทธิใช้เป็นทางจากที่ดินของโจทก์ลงไปสู่คลองได้จำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิและอำนาจหน้าที่เอาเขตคันคลองที่พิพาทตรงเฉพาะหน้าที่ดินของโจทก์ไปประมูลให้เช่า ให้จำเลยที่ 2 และบริวารเลิกการครอบครองใช้เขตคันคลองที่พิพาท ให้จำเลยที่ 2 ถอนเสาคอนกรีตที่ปักกันหรือสิ่งกีดขวางต่าง ๆ ระหว่างเขตคันคลองที่พิพาทกับที่ดินของโจทก์ออกไปทั้งหมด ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าเสียหาย 48,333 บาท พร้อมดอกเบี้ย และค่าเสียหายเดือนละ 1,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย จนกว่าจำเลยที่ 2 และบริวารจะเลิกครอบครองใช้เขตคันคลองที่พิพาท ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยทั้งสองฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายว่า "ประเด็นข้อ 3 ว่าจำเลยที่ 1 มีสิทธินำเขตคันคลองที่พิพาทไปประมูลให้จำเลยที่ 2 เช่า ทำท่าเรือขนถ่ายสินค้าได้หรือไม่ นั้น เห็นว่าข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่โจทก์นำสืบว่าเขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์เดิมมีพระบรมราชโองการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ขุดคลองรังสิตประยูรศักดิ์ และกำหนดที่แผ่นดิน 2 ฝั่งคลองที่ยื่นขึ้นไปฝั่งละ 1 เส้นให้ยกไว้เป็นของกลางสำหรับแผ่นดินเพื่อที่จะได้ทำถนนหนทางหลวงให้มหาชนได้ไปมาอาศัยโดยสะดวก และผู้ที่ได้จับจองที่แผ่นดินทั้ง 2 ฝั่งคลองนี้อาศัยทำสะพานน้ำ ทำน้ำ ตรงเขตในที่ที่ตนก็ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าแต่อย่างใด แต่จะปลูกต้นไม้หรือก่อสร้างสิ่งใดลงในที่ริมฝั่งคลองไม่ได้ฉะนั้นเขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์ทั้งสองฝั่งจึงเป็นสาธารณประโยชน์สำหรับประชาชนทั่ว ๆ ไปใช้สอย ต่อมาเมื่อได้มีพระราชบัญญัติรักษาคลองร.ศ. 121 ใช้บังคับก็หาได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของคลองรังสิตประยูรศักดิ์ให้เป็นอย่างอื่นไปไม่ ครั้นเมื่อมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้บังคับ เขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์จึงเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304(2) ในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 ใช้บังคับก็ยังไม่มียกเว้นมาตราใดกำหนดฐานะของเขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์เป็นอย่างอื่นคงมีแต่มาตรา 23 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507 ที่กำหนดอำนาจและหน้าที่ของจำเลยที่ 1 ให้ดูแลห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูกกรุกกล้า

ทางน้ำชลประทาน ชานคลองเขตคันคลองหรือเขตพนา้ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทานเท่านั้น มิได้รวมถึงให้มีอำนาจและหน้าที่นำเขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์ไปให้เข้าได้โดยมิได้คำนึงถึงสิทธิของบุคคลอื่นที่มีต่อเขตคันคลองรังสิตประยูรศักดิ์มาแต่เดิม ฉะนั้นการที่จำเลยที่ 1 ได้นำเอาเขตคันคลองที่พิพาทไปประมูลให้จำเลยที่ 2 เข้าโดยเฉพาะ และจำเลยที่ 2 ได้ปักเสาคอนกรีตกันที่แนวเขตคันคลองที่พิพาทตรงที่ติดต่อกับเขตที่ดินของโจทก์จนโจทก์ไม่สามารถใช้สอยหาประโยชน์จากการที่จะผ่านเขตคันคลองที่พิพาทไปสู่คลองรังสิตประยูรศักดิ์ตามสิทธิอันพึงมีของโจทก์จนเป็นที่เดือดร้อนเสียหายแก่โจทก์เกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ว่าจะเป็นไปตามปกติหรือเหตุอันสมควรเช่นนี้ จำเลยทั้งสองจึงกระทำให้ได้และโจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะปฏิบัติการเพื่อให้ความเดือดร้อนเสียหายหมดไปโดยให้เพิกถอนสัญญาเช่าระหว่างจำเลยทั้งสองได้ ฎีกาข้อนี้ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น

ประเด็นข้อ 4 ค่าเสียหายของโจทก์มีจำนวนเท่าใดนั้น เห็นว่าค่าเสียหายที่โจทก์กล่าวอ้างในคำฟ้องและนำสืบมานั้น เป็นค่าเสียหายที่โจทก์ได้มาจากการแสวงหาผลประโยชน์ในที่ดินของโจทก์อันสืบเนื่องมาจากเหตุที่โจทก์มีเขตที่ดินติดต่อกับเขตคันคลองที่พิพาท ซึ่งศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ได้ เพราะมิใช่ความเสียหายที่เกิดจากความเดือดร้อนที่โจทก์ขาดประโยชน์ใช้สอยเขตคันคลองที่พิพาทและคลองรังสิตประยูรศักดิ์โดยตรงตามปกติธรรมดา ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าเสียหายส่วนนี้ให้โจทก์ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาข้อนี้ของจำเลยทั้งสองฟังขึ้น

พิพากษาแก่เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์เกี่ยวกับค่าเสียหาย นอกจากที่แก่นี้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คำอุทธรณ์ธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ"

(สุชาติ จีวะชาติ-พิศิษฐ์ เทชะบำรุง-ประสม ศรีเจริญ)

แหล่งที่มา

เนติบัณฑิตยสภา

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ